

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din, Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, ponedeljek 10. oktobra 1938

Cena posamezni številki din 1⁵⁰

Centralizem se ni izkazal

Ce je res, da je zgodovina učiteljica narodov, potem bi morali zadnji dogodki na Češkoslovaškem povzročiti povsod revizijo mnenja o pravilnosti centralizma. Kajti ti dogodki so jasno dokazali, da nima centralizem nobene centripetalne sile, temveč da povzroča le centrifugalne.

Na Češkoslovaškem je vedno vladal centralistični režim. Slovaki so bili odločno proti temu režimu in tega stališča ni niti najmanj omajalo to, da je praška vlada za gospodarski in kulturni dvig Slovaške zelo mnogo storila in da Slovaška sama najbrže ne bi v tej meri napredovala. Toda vse te ugodnosti niso mogle prepričati Slovakov, ki so se občutili pod centralizmom neugodno. Človek pa hoče, da mu je ugodno, pa čeprav bi moral zaradi tega jesti nekaj manj. Zato Slovaki v svojem boju proti centralizmu niso odnehali in so zašli polagoma že v skrajno opozicijo proti Pragi. Doživeli smo celo že to, da so Slovaki nastopili skupno s sudetskimi Nemci proti stališču Prage. Centralizem ne privablja ljudi, on ne vzbuja sredotočnosti sil, temveč zbuja samo sredobežne sile.

Ko pa je bila stiska Češkoslovaške na vrhuncu in ko se je nevarno oglašala zahteva Madžarske tudi po skupnih mejah s Poljsko, je prišlo do sporazuma med Slovaki in praško vlado in centralizem je bil pokopan. In v hipu je bilo tudi konec centrifugalne sile Slovakov in v najbolj nevarni uri so se znašli ramo ob ramo s Prago, da bo pogajanja z Madžari vodil v imenu vse češkoslovaške vlade ministrski predsednik Slovaške. Hipoma se je češkoslovaško stališče utrdilo, ker ga ni več slabil nesrečni centralizem.

Želeti bi bilo, da bi se tudi pri nas iz slovaškega primera nekaj naučili in da ne bi čakali ko praška vlada na uro največje nevarnosti. Navidezno sicer res kaže, kakor da bi centralizem laže zbral vse sile naroda kakor pa decentralistični sistem. Toda ta videz je velikanska zmeta, ker centralizem sploh ne zbira sil, temveč samo s silo uveljavlja svojo voljo. Ljudje pa, ki se morajo podrediti tej volji, dobro čutijo, da so k temu primorani in zato njih notranji odpor samo raste. Dokler potekajo dogodki mirno, je seveda centralizem dovolj močan, da zmaguje s svojo silo, kakor hitro pa pridejo veliki dogodki, tedaj se takoj pokaže, da ni centralizem zbral prav nobenih sil, da je ostal čisto sam in da zato njegove sile za velike dogodke ne zadostujejo. Priti mora katastrofa, če se centralizem vsaj v zadnjem hipu ne likvidira.

Ko se to zgodi, pa se nakrat tudi pokaže, kako prazne so bile vse obsodbe nasprotnikov centralizma in da ti nikdar niso bili proti državi, temveč le proti centralizmu.

Češkoslovaški centralizem je bil upravno dober, a se kljub temu ni mogel vzdržati. Še manj se more vzdržati centralizem, ki ima slab upravni sistem, ker v tem primeru se pokaže vse njegove napačnosti v še bolj medli luči.

Mi Jugoslovani smo v svoji zgodovini spoznali že dosti centralizmov in tudi takšnih, ki so bili večsili silovito močni. Toda ko je prišel usodni trenutek, ni mogel niti

en tuji centralizem zadržati volje po združitvi našega naroda in vsa sila vseh teh centralizmov je padla pred voljo našega naroda v prah. Če že ne moremo upoštevati nauka iz dogodkov zadnjih dni, pa bi morali upoštevati vsaj do-

godke iz naše lastne zgodovine! Smisel politike je zbirati narodne sile za velike cilje. Centralizem ne zbira sil, on samo navidezno vlada nad njimi. Kadar pa pridejo usodni trenutki, potem je tudi vse te fikcije konec in pokaže se vsa

nemoč centralizma. Ni pametno, čakati, da šele usodni dogodki podajo ta dokaz, pametno je, pravočasno razumeti nauk zgodovine in pravočasno začeti z resničnim in ne le navideznim zbiranjem narodnih sil.

bilo danes dovolj konkurence, se res ni treba bati! Ta strah more imeti le »Vreme«.

Bedastoča, drugega izraza res ne moremo uporabiti, pa je trditev »Vremena«, da se detajlni trgovini ni treba bati veleblagovnic in da njih poslovanje v nobenem primeru ne bi moglo škodovati obsegu njih kupčije. Radovedni smo le, komu pa bodo potem prodajale veleblagovnice blago? Ali ne bivšim odjemalcem trgovcev?

Ni mogoče bolj označiti neresnost argumentov »Vremena«, kakor jih je »Vreme« s to svojo zadnjo trditve samo označilo. Zato tudi konec z argumenti »Vremena«.

Pač pa bodi pribito še enkrat, da se v Jugoslaviji zanima za veleblagovnice izključno le tuji kapital in da je zato v službi, oziroma dela za interese tujega velekapitala, kdor propagira veleblagovnice!

V službi tujega velekapitala

„Vreme“ nadaljuje propagando za veleblagovnice

Niti en Srb, Hrvat ali Slovenec, niti en jugoslovanski državljani ne čuti potrebe, da bi svoj denar naložil v veleblagovnice. Dosedaj so se zanimali za ustanavljanje veleblagovnic v Jugoslaviji le kapitalisti s sudetskega ozemlja (iz Warnsdorfa) ter židovski kapitalisti. Veleblagovnice v Jugoslaviji so torej izključno samo zadeva tujega velekapitala in zlasti židovskega.

Sama ta ugotovitev dovolj jasno govori, da se more za veleblagovnice v Jugoslaviji zavzemati samo tisti, ki je v službi tujega velekapitala, ker noben domači kapitalist in noben Jugoslovian ne čuti potrebe po veleblagovnicah. Ne moremo pa si tudi misliti, da bi se navduševal za veleblagovnice jugoslovanski list iz stvarnih razlogov ali iz neke naivnosti, ker bi nasledel tujim propagatorjem veleblagovnic in da bi iz prepričanja tudi sam postal enak propagator. Nasprotno imamo polno razlogov za prepričanje, da se more jugoslovanski list boriti za tuje veleblagovnice le iz materialnih interesov, ker dobi svojo propagando za veleblagovnice plačano. Količno nujno potrebnih gospodarskih vprašanj je v Jugoslaviji, ki so vse drugačne važnosti kakor pa so od tujih velekapitalistov propagirane veleblagovnice, a za ta vprašanja se ti listi ne zanimajo, kaj šele, da bi jim dajali cele kolone pro-

stora, kakor za članke v korist tujih veleblagovnic. V resnici se je tudi že na naših zborovanjih konkretno govorilo, kako sijajno so plačani ti propagandni članki za veleblagovnice!

S tem je za slehernega narodno zavednega Jugoslavana dovolj razkrito ozadje boja za veleblagovnice in kdor noče, da bo naš narod gospodarsko čisto zaslužjen od tujega velekapitala, ta mora nastopiti proti njim. Zadosti je, da nam tuji velekapital neusmiljeno izkoristi naša rudna bogastva, naše vodne sile in naše gozdove, pravi gospodarski polom bi nastal za nas, če bi še naša domača trgovina padla pod njegovo šapo.

Ni naključje, da izhajajo propagandni članki za veleblagovnice baš v »Vremenu«, kajti »Vreme« velja kot vladni list in stvari, ki jih propagira vladni list, se pač najlaže spravijo naprej. Toda gospodje pri »Vremenu« si naj zapomnijo tudi to, da daje lastnost režimskega lista res svoje ugodnosti, a tudi velike dolžnosti. Opušča se, če se kakšen zakoten listič vpreže v jarem tujih interesov, toda za organ, ki hoče veljati kot organ vladajoče stranke, je to nedopustno. In naj bodo gospodje pri »Vremenu« prepričani, da bo še prišel čas, ko bodo trgovci Jugoslavije mogli o tej stvari razpravljati tudi na drug način!

„Argumenti“ organa veleblagovnic

V svoji zadnji nedeljski številki razpravlja »Vreme«, koliko veleblagovnic imajo druge države in koliko bi jih morala imeti Jugoslavija. Pri tem se povzpne »Vreme« do trditve, da bi morala imeti v primeri z Nemčijo Jugoslavija poleg sedanjih treh še 372 veleblagovnic. Kako gorostasna je ta zahteva, se vidi najbolj iz tega, da je v Jugoslaviji samo nekaj nad 70 mestnih občin, da bi torej morala imeti vsaka mestna občina, tudi one s par tisoči prebivalcev, po pet veleblagovnic. Ali je še mogoče kaj bolj nesmiselnega!

Ta primera pa dokazuje še eno, kako glupo je, presajati tuje institucije kar na slepo med nas. V Berlinu je na vse zadnje mogoče že, da so veleblagovnice, toda kaj naj te začno v Ljubljani in drugih mestih, razen če ni njih namen, da vse domače trgovce popolnoma uničijo!

In da bi to storile, dokazuje »Vreme« samo, ko naglašava, da ima samo berlinska veleblagovnica »Karstadt« okoli 4000 nameščenec. Toliko ni v vsej Ljubljani v trgovini zaposlenih ljudi, če seštejemo vse trgovce, vse branjeve, vse trgovske pomočnike in vajence in vse hlapce! Ena sama veleblagovnica bi torej mogla s filialnim sistemom uničiti prav vso domačo trgovino Ljubljane! Ali bi

bilo to morda v našem narodnem interesu! Ali bi bilo to v interesu našega mesta, da bi nad 1000 samostojnih podjetij nakrat izginilo? Ali bi bilo morda v interesu davkarje, če bi bilo nakrat tisoč dobrih davkoplačevalcev manj? Takšne gospodarske probleme je treba pogledati tudi iz drugih vidikov in ne le samo z vidika inseratne pristojbine za objavljene članke!

»Vreme« pa tudi nekaj blebeta, da se mora v interesu principa svobodne trgovine dopustiti neomejeno delovanje veleblagovnic. Menda je »Vreme« res zaspalo vso novejšo dobo, da more trditi kaj takšnega. Veleblagovnica je absolutno samo tvorba velekapitala. Od nekaj pa baš velekapital podira načelo svobodne trgovine, ker onemogoča malim podjetjem, da bi z njim konkurirala. Baš s stališča svobodne trgovine je treba veleblagovnice prepovedati, ker je to edini način, da veleblagovnice, t. j. tuji velekapital ne dobi monopola tudi v naši domači trgovini!

In kaj klepetajo »Vreme«, da brez veleblagovnic ni konkurence v trgovini in je zato potrošnik v izgubi. Kaj takšnega more napisati samo tisti, ki nima pojma o gospodarstvu ali ki misli, da se more z besedami žonglirati po mili volji. Naj samo malo pogleda »Vreme« v poslovno življenje, pa bo videlo,

kako ostra je danes konkurenca, kako se bore trgovci za vsako paro, kako se zaradi te ostre konkurence pojavlja že »šlajdranje«. Naj pogleda boj med trgovci in nabavljalnimi zadrugami, naj pogleda v svet z odprtimi očmi in ne le skozi prizmo plačanih inseratnih člankov, pa bo videl, da vsak trgovec takoj propade, če bi si dovolil le količkaj previsoke cene. Da ne bi

Neupravičeni tuji sadni trgovci

Potreben je takojšen ukrep oblasti

Iz naših sadnih okrajev se množe pritožbe, da prihajajo v zadnjem času v vedno večjem številu razni tuji, ki čisto neupravičeno kupčujejo s sadjem. Ti ljudje so večinoma posredniki za tuje firme, za katere delajo proti proviziji. Opravljajo posel, ki ga sicer opravljajo naši trgovci in izvozniki, ki za ta posel plačujejo tudi vse davke in vse pristojbine. Ti tuji posredniki pa teh davkov in pristojbin ne plačujejo, pač pa jemljejo zaslužek našim ljudem. S tem občutno škodujejo naši domači trgovci, a tudi našim sadjarjem. Kajti domačega trgovca — izvoznika more sadjar v primeru spora vedno prijeti, tuji posrednik pa po koncu sadne izvozne sezone izgine in je za sadjarje sploh nedosegljiv. Saj nima tuji posrednik pri nas ne firme ne nobene druge stvari, da bi se mogel prijeti. Ze zato je nujno potrebno, da oblasti pazijo na vse te tuje posrednike in njihov nelegalni posel preprečijo.

In tembolj, ker je to tudi zakonska dolžnost oblasti. Ker opravljajo ti tuji trgovci in zastopniki za inozemske firme nakupe proti proviziji, ni nobenega dvoma, da se mora njih poslovanje smatrati za izvrševanje posredniških poslov, za katero je potrebno redno pooblastilo naših oblasti.

To velja tudi za lastnike inozemskih tvrdk, ki brez takšnega pooblastila naših oblasti prav tako ne bi smeli nakupovati pri nas sadja ter ga odpravljati raznim firmam v tujino, ker se mora tudi takšno poslovanje smatrati za samostojno izvrševanje trgovine, ki je v naši državi dopustna le na podlagi obrtnega pooblastila. Lastniki inozemskih tvrdk bi smeli pri nas pač nakupovati sadje, tega pa pošiljati edinole svoji firmi. Če pa pošiljajo pri nas kupljeno blago neposredno raznim firmam, potem je jasno, da opravljajo trgovino. V tem primeru pa morajo po naših zakonih na vsak način imeti od naših oblastev obrtno pooblastilo.

Pa še iz drugega razloga so oblasti dolžne, da se zanimajo za delo teh tujih posrednikov. Ker ostajajo pri nas le kratek čas, dokler pač traja izvozna sadna sezona,

ne potrebujejo nobenega dovoljenja za daljše bivanje v naši državi. Popolnoma jim zadostuje, da imajo potni list in že lahko opravljajo davka prosto trgovino pri nas ter s tem odvzemajo našim ljudem zaslužek. Tudi nobene prave kontrole ni zato nad njihovim poslovanjem. Prav zato pa, ker bivajo v naši državi le malo časa, je potrebno, da oblasti pospešeno nastopijo proti njim, da jih primejo zaradi nelegalne trgovine še v času, ko so v naši državi, ne pa šele potem, ko so že odšli iz države.

Zato apeliramo na kr. bansko upravo, da nujno opozori vse podrejene oblasti, zlasti pa mestno poglavarstvo v Mariboru in vsa okrajna načelstva v bivši mariborski oblasti, da ta naroče vsem varnostnim organom, naj strogo nadzirajo vse tuje trgovske posrednike in zastopnike ter vsako njihovo kršitev naših predpisov nemudoma prijavijo, da se bodo mogli kaznovati, ko so še v Jugoslaviji.

Oblasti so dolžne, da ščitijo domačo trgovino, ki plačuje vse davke in vse pristojbine, proti nelegalni konkurenci tujcev in zato tudi pričakujemo, da bo imel naš apel popoln uspeh. Kajti v nasprotnem primeru bi naš izvoznik in naš trgovec morala v resnici obupati.

Teden grozdja

doslej v Mariboru ni prinesel zaželjenega uspeha. Za ponedeljek je bilo napovedano, da pride na trg okoli 8000 kg grozdja iz Slovenskih goric in Haloz, bilo pa ga je komaj kakih 3000 kil. V četrtek so prodajali na Rotovškem trgu drugo partijo, pripeljali pa so le 1000 namesto 5000 kilogramov. Pravijo, da je bilo težko trgati grozdje v dežju in da je blago na transportu trpelo. Tudi košare baje niso prispelle pravočasno. Na trgu prodajajo grozdje po 3 dinarje za kilogram s košarami vred, tako da stane kilogram menda 3⁵⁰ dinarjev, v nadrobni prodaji po kakovosti od 3²⁵ do 3⁵⁰ dinarjev.

Naročajte »Trgovski list«!

Takole se širijo

V celjski »Novi dobic« je bil objavljen inšert Bafe, v katerem naznanja preselitev svojega celjskega lokala, hkrati seveda tudi priporoča svoje blago in pravi, da ima najmodernejše urejene naslednje oddelke:

- oddelek za nego nog,
 - oddelek za krpanje in popravilo nogavic,
 - oddelek za prodajo obušalnega materiala (ali obutve ne prodaja več?),
 - oddelek za prodajo avtomobilskih in kolesarskih gum (čisto slovenski izraz!) ter
 - oddelek za prodajo nogavic in otroških igrač.
- Včasih je prodajal Bafa samo čevlje. Ko so čevljarji nastopili proti njemu, so nekateri govorili: Prav je, da prodaja Bafa čevlje, bodo ti vsaj cenejši. — Ti ljudje so menda prezrli, da imamo danes tudi že firme, ki nudijo še cenejše čevlje ko Bafa.

Sedaj ima Bafa že pet oddelkov in gotovo je, da se pri tem ne bo ustavil, temveč še njih število znatno povečal. Ali moramo res biti vsi veseli, da se tuje podjetje pri nas tako silno širi?

Samopomoč Pohorju

Velik pohorski dan v Mariboru.

Skupina rodoljubov iz Maribora in okolice je uvedla akcijo, da se v obliki samopomoči pomaga tudi revnemu prebivalstvu Pohorja, ki se trdo bori za svoj obstanek in dela od zore do mraka za košček kruha. Zamišljena je ustanovitev zadruga, ki naj z različnimi akcijami dvigne gospodarski in socialni nivo prebivalstva. Priprave za ustanovitev zadruga se nagibljuje h koncu in bo, kakor zatrjujejo, v kratkem zadruga ustanovljena.

Kot uvod v to akcijo in kot propaganda za Pohorje in njega prebivalstvo se priredi v nedeljo, dne 30. t. m. v Mariboru velik pohorski dan. Dopoldne bo propagandni sprevod po mestu in bodo Pohorci na okrašenih vozovih simbolično pokazali svoje težko življenje. Potem bo tekma za prvenstvo Pohorja, ki se je udeležile le lesni delavci, ki bodo nesli težka debela. Ta originalna zamisel seveda zbuja veliko zanimanje povsod. Popoldne bo tombola, kjer se med občinski razdele razni dobinki, izključno pridelki in izdelki Pohorja, v skupni vrednosti kakih 20 tisoč dinarjev. Potem bo v verandi Uniona tekma drvarjev v raznih panogah, kar bo zopet novost za Maribor in okolico. Od 19. ure dalje pa bo pozno v noč pristno pohorsko vrvenje v vseh prostorih Uniona. Vsa prireditve se bo vršila izključno v znamenju Pohorja. Dekoracije bodo pohorske, prodajale se bodo dobrote pohorske, stregla bodo dekleta s Pohorja, pokazali se bodo običaji tega originalnega prebivalstva, ki je tako zelo zraslo s svojim gozdom.

A. B.

Mariborske vesti

Novi vozní red Mestnega avtobusnega prometa je stopil s ponedeljkom, dne 3. t. m. v veljavo. Spremembe niso velike. Na Pohorje vozi ob nedeljah in praznikih voz le, ako se dan poprej prijavi vsaj 14 reflektantov.

Svojo 80letnico je slavil v torek izdelovalec koles in trgovec s šivalnimi stroji Franc Neger. Bil je prvi, ki se je v naših krajih začel baviti s to stroko. Jubilar je bil dolga leta član mestnega občinskega sveta in tudi deželnega zbora graškega. Zavzemal se je za železnico iz Maribora skozi Slovenske gorice do Ptuja, ni pa mogel s svojim načrtom prodreti. Kljub osmim križem je jubilar še vedno čil in veder. Vedno se je zavzemal za mirno sožitje med Slovenci in Nemci.

Nova telefonska zveza s Slovenskimi goricami. Te dni je bila otvorjena telefonska zveza med Ptujem in Sv. Trojico v Slov. goricah preko Sv. Urbana, Sv. Bolfenka, Sv. Andraža in Sv. Antona. S tem je vzpostavljena četrta telefonska zveza z Mariborom in s tem tudi z Ljubljano in Zagrebom, tako da bodo ostale proge v nemali meri razbremenjene in ne bo treba več po cele ure čakati na zvezo.

Telefonska služba v Ptuju se mora avtomatizirati. To zahtevo so zopet postavili gospodarski krogi in mestna občina, ki je v to svrhu zopet poslala poštenu ravnateljstvu v Ljubljani utemeljeno spomenico. V avtomatsko centra-

lo se morajo vključiti vse podeželske javne govorilnice.

Vsi inozemci, bivajoči v Mariboru, ki so dobili dovoljenje za bivanje za nedoločen čas, se morajo takoj javiti pri policijskem predstojništvu. Izvzeti so le ruski begunci.

Projektirana tržnica menda res ne bo stala ob Dravi na Vojašniškem trgu, kakor je to svojčas načelul sklenil mestni svet. Skeraj vsa javnost je proti temu načrtu, ker bi bila tržnica preveč od rok. Velike izdatke bi povzročilo reguliranje prostora, kjer stoji sedaj stara dravska vojašnica, in pa ureditev dovoznih cest. Vozovi bi morali napraviti velik ovinek, pre-

den dospejo do tržnice in premagati bi morali najmanj 15 metrov razlike v višini.

Iz združnega registra

Upisale so se naslednje zadruga:

Delavska nabavljalna zadruga z o. j. v Kranju, **Prevozniška zadruga** v Marenbergu in **Vodovodna zadruga** na Štefanji gori.

Prilagodili sta določbam novega zakona o gospodarskih zadrugah svoja pravila zadrugi: **Kmetijska strojna in električna zadruga** na Godešiču pri Škofiji Loki ter **Delavska tiskarna**, z. z. o. j. v Ljubljani.

Nova palača Pošt. hranilnice v Beogradu

Poštna hranilnica v Beogradu se je preselila v svojo novo stavbo v ulici **Kralja Aleksandra** in od 10. oktobra dalje v njej posluje. Pred začetkom dnevnega poslovanja, ob pol osmih, je bila opravljena pred zbranim osebjem kratka molitev za srečni začetek poslovanja, a nato se je začelo poslovanje z občinstvom in interno delo po vseh oddelkih.

Zidanje nove, prekrasne stavbe Poštne hranilnice se je začelo dne 10. marca 1935, a končano je bilo dne 10. oktobra 1938.

Palača Poštne hranilnice hkrati z onim delom, ki je namenjen za poštno ministrstvo, spada v vrsto največjih in najmonumentalnejših zgradb v naši državi.

Zgradba zavzema površino 4600 kvadratnih metrov, a njena kubatura znaša okrog 130.000 m³.

Poštna hranilnica ima 50 pisarn, 9 dvoran s po 200 m², 3 velike dvorane s po 500 m², blagajniško dvorano z vhodom in s 35 blagajniškimi okenci, katere velikost je okrog 800 m², trezor s površino okrog 130 m², 4 garaže in ogromen prostor na podstrešju.

Del stavbe, ki je določen za poštno ministrstvo ima 161 pisarn, 14 dvoran, vsaka okrog 80 m², 2 brzojavni dvorani, vsaka s površino okrog 400 m², 1 brzojavno dvorano s površino okrog 650 m², 14 skladišč, 2 stanovanji za služe, kotlarno z 20 kotli in s površino okrog 100 m², strojno dvorano s površino okrog 230 m², skladišče za premog s površino okrog 200 m², 4 delavnice itd.

Dolžina hodnikov v stavbi je okrog 15 km.

Stavba ima 3 sklonišča proti zračnim napadom za okrog 150 ljudi.

Velike dvorane za blagajnico, za brzojav, za čekovni oddelek, hranilni promet, knjigovodstvo in trezor se ventilirajo umetno. Ventilacija je tako urejena, da v poletju osvežuje zrak v teh prostorih.

Zaradi hitrejšega poslovanja je instalirana zračna pošta, tekoči trakovi, naprava za prenašanje brzojavk, dvigala, ki spajajo oddelke z blagajniškimi okenci itd. Razen tega je tudi 5 osebnih dvigal.

Za stavbo je bilo izdanih: za surova dela okrog din 17.300.000, za notranji omet okrog 3.200.000 dinarjev, za okna in vrata okrog din 8.000.000, za kanalizacijo in druga manjša dela okrog 1.500.000 dinarjev, za končna dela okrog din 14.000.000. Razen tega je bilo izdanih za razne instalacije okrog din 12.000.000, za opremo pa okrog 1.500.000 dinarjev. Skupni izdatki so torej okrog 58.000.000 dinarjev.

Če odračunamo stroške za instalacije in opremo, velja cela zgradba kakih 44.000.000 dinarjev.

Stavba je zidana po izkušnjah največjih poštних hranilnic na svetu, tako glede razporeda prostorov, kakor tudi glede uporabe teh-

ničnih pomožnih sredstev. Veliko število blagajniških okenc v glavni dvorani, smotrna razporeditev okrog te osrednje blagajniške dvorane, in najmodernejša tehnična sredstva za pospeševanje poslov (dvigala, pnevmatične cevi, tekoči trakovi, telefoni itd.) omogočajo dvakrat, trikrat hitrejši postopek pri čekovnih, hranilnih, lombardnih in drugih vplačilih in izplačilih. Tako se bo za stranke znatno skrajšal čas čakanja pri blagajni Poštne hranilnice. Pri tem se se-

veda nudi publiki ves komfor, kakor ga nudijo svoji publiki poštne hranilnice in velike banke v glavnih mestih zapadne Evrope.

Zaradi njene monumentalnosti, lepote in tehnične ureditve, naj bi novo zgradbo Poštne hranilnice posetili tudi ljudje, ki nimajo direktnih poslovnih zvez s Pošno hranilnico.

Uradne ure so v Poštni hranilnici vsak delavnik od 8. do 14. ure, blagajnica pa je odprta za stranke od 8. do 13. ure.

Program javnih del

Minister za javna dela g. Dobrivoj **Stošovič** je dal pri svojem obisku Skoplja novinarjem daljšo izjavo o javnih delih v Južni Srbiji. Napovedal je, da dobi Južna Srbija za ceste 220, za melioracije 55 in za dovršitev nove radijske postaje 5 milijonov din, torej skupno 280 mil. Poleg tega se sezida tudi muzej Južne Srbije v Skoplju.

Od 4 milijardnega posojila se bosta porabili za ceste dve milijardi, od teh dobe: **dravska banovina 209**, savska 226, vrbaska 115, primorska 100, drinska 160, zetska 165, donavska 225 in moravska 165 milijonov din. Nadalje se bo porabilo 415 milijonov din za cesto Subotica—Beograd—Niš—Caribrod in še posebej za vrbasko banovino 220 milijonov din, kar da 1997 milijonov din.

464 milijonov din se bo od 4 milijardnega posojila porabilo za melioracije in regulacije rek. Od te vsote dobe posamezne banovine: dravska 51, savska 54, vrbaska 43, primorska 54, zetska 62, donavska 68, moravska 54 in var-darska 55 milijonov din.

Politične vesti

Kljub vsem protestom češkoslovaškega zastopnika je sklenila mednarodna razmejitvena komisija v Berlinu, da se izvede razmejitvev sudetskega prebivalstva od Češkoslovaške na podlagi avstrijskega šteta iz l. 1910. Zaman je apeliral čsl. delegat na bivše zaveznike Češkoslovaške, da ne dopuste, da bi prišlo nad 1 milijon Čehoslovakov pod Nemčijo. Za vse proteste so bili ti gluhi in so nasprotno zagrožili Češkoslovaški, če se ne pokori sklepom razmejitvene komisije. Češkoslovaška vlada se je nato s protestom vdala.

V takšnih okoliščinah je seveda naravno, da se preorientacija češkoslovaške zunanje politike odločno nadaljuje. Poroča se že, da se bodo Nemci in češkoslovaška vlada popolnoma dogovorili glede bodoče razmejitve in da bi potem plebiscit sploh odpadel.

Sklepi razmejitvene komisije, po katerih pride ena petina Češkoslovaške pod Nemčijo, so naravno povzročili na Češkoslovaškem veliko razburjenje. Predsednik vlade **Syrový** je zato naslovil na prebivalstvo proglas, v katerem svari prebivalstvo pred nepremišljenimi dejanji, ker bi mogla ta katastrofa še povečati. V proglasu pravi med drugim: »Nič drugega nam ne pre-

ostaja, kakor da vse sprejmemo, kar so nam naložili. S svojo usodo se moramo sprijazniti in brez godrnjanja služiti domovini. Naše geslo je: red in disciplina, kajti domovina je še vedno v nevarnosti.«

Nova slovaška vlada se je sestavila. Predsednik vlade je član slovaške ljudske stranke dr. Tiso, po dva ministra pa imata slovaška agrarna in slovaška ljudska stranka. Vsi slovaški ministri pa so tudi člani praške vlade. Slovaška vlada je popolnoma avtonomna. Le vojska, zunanja politika in državni dolgovi so skupna zadeva Češke in Slovaške.

Češkoslovaško-madžarska pogajanja se začno danes v ponedeljek. Češkoslovaško bo pri pogajanjih zastopal dr. Tiso. Madžarska kaže naravnost neverjeten apetit ter bi hotela spraviti pod se 1.200.000 Slovakov. Nadalje zahteva skupne meje s Poljsko, kar da je potrebno, da se zajezijo komunistična nevarnost. Zato naj se vsa Podkarpatska Rusija oddeli od Češkoslovaške ter priključi Poljski in zlasti Madžarski. Iz te moke pa ne bo kruha, ker so tako Nemčija ko Italija ter tudi Anglija to zahtevo Madžarske odklonile.

Slovaška vlada je razpustila komunistično stranko na Slovaškem. Na velikem zborovanju Rusinov v Užhorodu je bilo soglasno sklenjeno, da hoče Podkarpatska Rusija še nadalje ostati v češkoslovaški državi, da pa zahteva podobno avtonomijo, kakor jo ima slovaška vlada. Ker ni nobenega dvoma, da

bo praška vlada to zahtevo Rusinov sprejela, je s tem borba za Podkarpatsko Rusijo odločena.

Angleška vlada je sporočila v Varšavo in Budapešto, da odločno odklanja poljsko-madžarski predlog, da bi se odrgala Podkarpatska Rusija od Češkoslovaške zato, da bi dobila Madžarska skupne meje s Poljsko. Za ta prizadevanja ne bi mogla dobiti Madžarska in Poljska niti v Rimu in Berlinu nobene podpore.

Anglija ne bo zahtevala od Češkoslovaške plačila posojila v višini 10 milijonov funtov, ki ga je dala sedaj Češkoslovaški.

Hitler je imel v Saarbrücknu velik govor, v katerem je naglasil, da je bil v Münchenu sicer rešen mir, da pa ta še ni trajen. Kot edini zanesljiv prijatelj Nemčije se je izkazal le Mussolini. Nemčija tega nikdar ne bo pozabila. Če bi prišli v Angliji na vlado ljudje ko Eden, Duff Cooper in Churchill, bi morala biti Nemčija pripravljena na vojno. Nemčija se bo zato še nadalje oboroževala. Nemčija ne trpi, da bi se drugi vmešavali v nemške zadeve, kajti sicer se bo tudi ona začela zanimati za dogodke v Palestini. Demobilizacija se bo začela v Nemčiji v najkrajšem času.

Veliki fašistovski svet se je sestal v petek zvečer na svoje zasedanje. Po pretresu zunanje situacije je svet sklenil, da se zakoni med Italijani in Zidi prepovedujejo. Zakoni med Italijani in tuji arijske krvi so dovoljeni le proti posebnemu dovoljenju notranjega ministrstva. Zidje se smatrajo kot nasprotniki italijanskega naroda ter se jim odvzemajo vse pravice. Izjema velja le za Zide, ki so se borili kot vojaki ali prostovoljci za Italijo.

Na svoji drugi seji je sklenil veliki fašistični svet, da se namesto parlamenta ustanovi zbornica fašistov in fašističnih korporacij. Istočasno z novim zakonom o korporacijski zbornici je sprejel tudi zakonski načrt o reformi nacionalnega korporacijskega sveta.

Med Anglijo in Italijo je prišlo do sporazuma v španskem vprašanju. Italija je pristala na to, da bo odpoklicala svoje prostovoljce iz Španije. Zaenkrat bo odpoklicanih 10.000 prostovoljcev.

Tudi general Franco je pristal na odpoklic 10.000 italijanskih vojakov, zahteva pa, da se odpokliceno število tujih prostovoljcev tudi z republikanske fronte. Nadalje zahteva, da vojni material, ki ga uporabljajo ti prostovoljci, ostane v Španiji, kar velja zlasti za letala, ki jih general Franco nima.

Republikanska vlada je izjavila, da pristaja na odpoklic tujih prostovoljcev.

Francija bo priznala vlado generala Franca.

Francija je priznala italijansko aneksijo Etiopije. Sovjetski tisk se norčuje iz tega priznanja ter pravi, da takrat, ko je polagala Italija veliko važnost na francosko priznanje, Francija tega priznanja ni hotela dati in je raje pogajala Italijo v zvezo z Nemčijo. Sedaj pa, ko je Italiji skoraj vseeno, če Francija aneksijo prizna ali ne, pa Francija priznava, da je brez moči.

Maršal Rydz Smigly je v svojem govoru po radiju izrekel tudi naslednje, za poljsko mišljenje zelo značilne besede: Poljska more izbirati le med dvema možnostima: Ali naj bo velika ali pa majhna. Poljska se je odločila za veličino in ta izbira ji nalaga dolžnosti za bodočnost. (In zato je zasedla Tešin in se povečala za 200.000 ljudi, bi dostavili mi! Sedaj je res velika!)

Predsednik dr. Beneš se je v četrtek zvečer poslovil po radiju od češkoslovaškega naroda. Dejal je, da se je za odstop odločil po posvetovanju z ustavnimi in drugimi faktorji. Odstopiti je hotel takoj po sprejemu Münchenskega sporazuma, a je smatral, da se mora najprej sestaviti čvrsta in trajna vlada. Noče analizirati vseh zadnjih dogodkov, ker bo to storila zgodovina. Inozemski vplivi in težke evropske razmere so povzročile, da se je češkoslovaško vprašanje razvilo v mednarodno vprašanje, iz katerega bi mogla nastati evropska, a tudi svetovna katastrofa. Zrtve, ki smo jih dali, so bile neprimerno visoke in krivične. Velika moralna sila naroda se je pokazala v tem, da jih je znal prenašati s takšnim dostojanstvom. Sto in sto poskusov smo napravili za mirno sodelovanje s sosedi, a je bilo vse zaman. Noče, da bi nastal videz, kakor da hoče ovirati novi razvoj. Zato se umika. Napraviti je treba pot, da se naš narod prilagodi novim razmeram. Cela vrsta sosedanjih sporov je odpadla. Postali bomo nacionalna država Čehov, Slovakov in Podkarpatskih Rusov. Z zaupanjem gleda v bodočnost ter poziva vse, da puste vse spore in drug drugega medsebojno podpirajo. Želim narodu in državi, da bi kmalu dočakala boljše dni.

Denarstvo

Teden na beograjski borzi

Prvi borzni sestaneke v preteklem tednu je zabeležil dvig tečajev na višino, na kateri so bili pred vznemirjenjem, ki je nastalo zaradi velike zunanje-politične napetosti. Nato so tečaji zopet nekoliko popustili, v glavnem pa ostali nespremenjeni. Kupcev je bilo silno malo, več pa je bilo ponudb, zlasti obveznice so se ponujale. Verjetno je, da bo sedanja mlačna tendenca še nekaj časa trajala. Samo delnice Narodne banke so v dvigu, kar pa je v tej letni dobi normalen pojav. Gibanje tečajev se vidi iz naslednjih števil:

	30. 9.	7. 10.
vojna škoda	471	468
7% investicijske	99	99
4% agrarne	61	61
6% begluške	90	90'50
6% dalmatinske	90	90
7% Seligman	99	99
8% Blair	96	96
7% Blair	91	91
7% stabilizacijske	97	96'50

Delnice Narodne banke so se dvignile na 7400 din. Delnice PAB so nazadovale za 4 točke na 226.

Klirinška marka je bila ves čas v nazadovanju, dne 3. oktobra je notirala 1412.97, padla 6. oktobra na 1390, a se naslednji dan popravila na 1399.37. Angleški funt je ostal nespremenjen, grški boni so se dvignili za pol poena na 32.

Po izkazu Francoske banke z dne 29. IX. se je njen obtok bankovcev zopet znatno povečal, in sicer za 14.860 na 124.428 milijonov frankov. Tako visokega obtoka bankovcev Francija še ni imela. Povečala so se nadalje posojila državi za 5,5 na 28 milijard, menična posojila za 7,5 na 20,3 milijarde. Zlati zaklad je ostal na višini 55,8 milijarde. Z valorizacijo se bo povečal za 30 milijard frankov.

Po izkazu Angleške banke z dne 5. 10. se je obtok bankovcev povečal za 4,86 na 505,7 milijona funtov.

Že v 24 urah barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Skrobi in svečolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8
Telefon št. 22-72.

Izkaz Holandske banke z dne 3. 10. navaja zvišanje obtoka bankovcev za 88 na 1.141 milijonov goldinarjev.

Poljska banka navaja že v svojem izkazu z dne 20. 9. povečanje obtoka bankovcev za 398,5 na 1.547 milijonov zlotov ter se je zato skupno kritje zmanjšalo od 33'71 na 26'84%.

Zaradi politične krize v Evropi se je tudi na švedskem zelo povečal dotok kapitala. Samo zlate re-

zerve švedske narodne banke so se povečale za 29 milijonov šv. kron in znašajo sedaj 684 milijonov, po pariteti, ki je določena v pravih banki pa celo 1.100 milijonov. Aktivni saldo banke pri tujih bankah je narasel za 53 na 479 milijonov frankov. Za velike vsote je nakupila banka tudi ameriške dolarje. Naravno se je zato povečal tudi obtok bankovcev in sicer za 144 na 1083 milijonov šv. kron. Še nikdar ni bil na švedskem obtok bankovcev tako velik.

pred nove naloge, da morajo tudi oni izvesti racionalizacijo svojih obratov. Potrebno je zato, da se strokovna, pa tudi komercialna sposobnost obrtnikov poveča. To je potrebno tudi zato, ker so baš obrtniki poklicani, da dajo največ delavcev v naši nacionalni industriji.

Proces industrializacije dežele ni našel naše obrtnike na oni stopnji tehnične in strokovne usposobljenosti, kakor bi bilo potrebno, da bi se mogli priključiti industriji. Naša industrija ni zato mogla zrasti iz obrta. Zato je kapital v naši industriji večinoma tuj, a tudi vodilni mošje v industrijskih podjetjih so tuje. Zato pa je tudi tem večjega pomena, če se naobrazba in strokovna sposobnost naših obrtnikov poveča. Nujno potrebno je, da naši ljudje tako na-

predujejo, da bodo mogli tudi v industriji popolnoma nadomestiti tujce. Ne sme se pa pričakovati, da bo vsa pomoč prišla od države. Tudi obrtniki sami morajo delati na to, da zavzamejo tudi v industriji svoje mesto. Teh 500 obrtnikov, ki razstavljajo na tej razstavi, morajo postati učitelji našega obrtnega naraščanja in vseh obrtnikov, ker morejo s svojimi deli vzgojno vplivati na vse druge obrtnike. Vlada dr. Stojadinovića te naloge obrtništva dobro razume in zato bo podpirala vsako akcijo, ki more dvigniti naš domači obrt.

Nato je proglasil razstavo za odprto.

Gostje so si nato ogledali razstavo, katere pokrovitelj je Nj. Vis. knez namestnik Pavle ter se zelo pohvalno izrazili o njeni ureditvi ter o kvaliteti razstavljenih del.

Naše gospodarstvo v avgustu

Po podatkih Narodne banke

Narodna banka je objavila podatke o stanju našega gospodarstva v avgustu 1938. Iz teh podatkov posnemamo:

Borze.			
	avgust	avgust	avgust
	1938	1938	1937
v milijonih din			
promet:			
efektov	29	33	29
deviz in valut	234	292	312
Povprečni mesečni tečaji:			
vojne škode	479'8	483'7	406'6
investicijsko pos.	98'6	99'6	90'7
4% agrarne	62'4	62'7	52'9
6% begluške	92'6	93'0	76'7
indeks delnic	77'5	78'0	74'3

Indeksi cen.			
Podlaga I. 1926. — Cene na debelo.			
občni indeks	76'5	76'8	75'3
rastlinski proizvodi	81'9	83'0	74'5
živalski	64'1	66'1	66'1
mineralni	88'9	88'3	88'1
industrijski	77'4	76'4	85'9

Stanje denarnih zavodov.			
	1938	1938	1937
	avgust	avgust	avgust
	1938	1938	1937
v milijonih din			
vse hran. vloge	11.634	11.787	11.009
hran. vloge pri			
P. H. in D. H. B.	2.806	2.808	2.490
vloge v 20 bankah	3.392	3.413	3.298
gotovina 20 bank	504	476	429
posojila 20 bank	4.051	4.051	4.133

Zunanja trgovina.

	avgust	avgust	avgust
	1938	1938	1937
v milijonih din			
izvoz	283	462	606
uvoz	403	407	446
Izvoz v:			
Italijo	21'1	26'1	45'0
Nemčijo	115'8	269'8	182'6
Avstrijo	7'1	4'5	69'7
Češkoslovaško	14'2	26'4	96'7
Anglijo	15'5	26'3	35'5
Madžarsko	15'0	16'2	15'8
Francijo	1'4	2'1	1'9
Grčijo	7'4	10'7	17'0
Romunija	2'8	4'9	3'0
Uvoz iz:			
Italije	30'0	38'3	28'7
Nemčije	127'2	139'4	147'5
Avstrije	23'9	24'8	52'4
Češkoslovaške	45'6	52'3	50'4
Anglije	30'9	27'3	37'5
Madžarske	19'6	12'7	13'8
Francije	14'1	10'0	8'7
Grčije	3'4	3'3	5'1
Romunije	26'6	7'2	9'7

Promet.			
številu natovorjenih vagonov (v tisočih)	155	171	163
rečna plovba (milij. km t)	54	65	87

Proizvodnja:			
rudarske p.	144'3	151'2	140'4
topilniške	189'3	189'8	174'0
zavarovanih delav.	131'1	134'3	126'1

Otvoritev I. drž. obrtne razstave v Beogradu

V soboto dopoldne je bila na beograjskem velesajmu v navzočnosti zastopnika Nj. Vis. kneza Pavla, ministrov Letice in inž. Kabalina ter številnih zastopnikov oblasti in korporacij otvorjena I. drž. obrtna razstava.

Po uvodnem govoru predsednika obrtniške zbornice Milana Stojanovića je govoril minister za trgovino in industrijo inž. Kabalin.

V zadnjem času se vedno bolj naglašja potreba industrializacije naše dežele, kar jemlje mnogim obrtnikom pogum, češ da potem ne bo za obrtnike prostora. Proti temu naziranju, da mora industrija uničiti obrt, se treba boriti in to je tudi osnovni namen sedanje razstave.

Pač pa je res, da postavlja industrializacija dežele obrtnike

Občni indeks cen na debelo (podlaga I. 1926.) se je dvignil od 70,5 v juniju na 73,3 v juliju, dočim je znašal v juliju 1937 samo 71,3. Cene nekaterih predmetov so se povečale tudi za 6 odstotkov.

Gospodarska delavnost je v juliju v primeri z ono v avgustu 1937 nazadovala za 3%. Solunski sporazum, ki je bil sklenjen v juliju, pa je znatno popravil podlago za bodoči gospodarski razvoj Bolgarske. Po tem sporazumu je dobila Bolgarska od neke francoske bančne skupine posojilo v višini 350 milijonov frankov. Posojilo se bo uporabilo za javna dela, zlasti za nakup železniškega materiala, a tudi za organizacijo narodne obrambe. Ta javna dela bodo na vsak način znatno povečala delavnost v bolgarskem gospodarstvu. Kljub temu neugodnemu razvoju pa je dala bolgarska zunanja trgovina v prvih sedmih mesecih t. l. ugodne rezultate. Njen razvoj se vidi v naslednji tabeli (vse številke v milijonih levov):

Gospodarski položaj Bolgarske

milijonov frankov. Posojilo se bo uporabilo za javna dela, zlasti za nakup železniškega materiala, a tudi za organizacijo narodne obrambe. Ta javna dela bodo na vsak način znatno povečala delavnost v bolgarskem gospodarstvu.

Kljub temu neugodnemu razvoju pa je dala bolgarska zunanja trgovina v prvih sedmih mesecih t. l. ugodne rezultate. Njen razvoj se vidi v naslednji tabeli (vse številke v milijonih levov):

	1937	1938
uvoz	2.663	2.639
izvoz	2.701	2.790
aktiva	36	151

Gibanje tečajev na svetovnih borzah ob zadnjih dogodkih

Kako so vplivali zadnji politični dogodki na svetovne borze, kaže nazorno naslednja tabela o indeksnih številkah tečajev vrednostnih papirjev:

Koncem 1927 = 100%	17.	24.	1.
	september	september	okt.
London	59'8	59'3	62'4
Pariz	48'6	49'2	52'0
Berlin	46'2	46'0	47'2
Bruselj	38'2	38'7	41'9
Praga	77'2	—	—
Milan	112'1	115'2	117'1
Amsterdam	56'4	54'0	58'9
Stockholm	26'0	26'8	27'4
Curih	58'5	58'2	61'5
New York	74'9	76'2	82'7
Povprečni indeks	59'8	60'1	62'9

Nastanek in razvoj mest na Dolenjskem XVIII.

Za ohranitev reda so se po večjih krajih začele snovati narodne straže, ki po Apihovem pripovedovanju niso delovale vse v duhu res narodnem, slovenskem, bile so namreč izraz znanih razmer po naših mestih in trgih, nekatere narodno indiferentne, druge odločno in zavedno narodno nasprotno Slovincem.

Na Dolenjskem so se osnovala narodne straže v Novem mestu, Dvoru, Kočevju, Trebnjem in Mokronogu. Novomeška je šla do 140 mož, večinoma dijakov in mlajših uradnikov ter meščanskih sinov. Spočetka v civilnih oblekah s širokimi belimi-modro-rdečimi trakovi čez prsi in enakimi kordami na klobukih so s puškami dan za dnem korakali na Trate k vežbam in se vračali ob petju domoljubnih pesmi. Obenem so tudi stražili po mestu. Vse to seveda ni bilo po godu stari meščanski gardi, ki je v narodni straži videla svojega tekmeča. V mestu sta nastajali dve stranki, kar se je očitno pokazalo pri raznih prireditvah: Slovenska v korist narodni straži je bila 19. julija v kazinskih dvorani, ravno tam so diletanti narodne straže 13. septembra igrali neko burko in je bil 1. oktobra velik ples — vse pa pretežno brez

gardistov, medtem ko dveh nemških enodejank 24. septembra ni posetil noben stražar. Meščanska garda je sama s svojimi prijatelji konec avgusta napravila izlet v Dolenjske Toplice in priredila po maši, ki jo je na trgu pred kopalniškim poslopjem bral kanonik Jelovšek, javno zabavo, ki je potekla tako, da je dopisnik v »Sloveniji« napisal, da se je iz vsega videlo, »da je tudi v Novem mestu duh slovenske narodnosti se jako obudil, in izražal željo, »da bi se narodna straža, ki se pri tej veselici kar nič udeležila ni, in pa mestna straža kakor drugod tudi v Novem mestu lepo zjedini«. Seveda je ostala ta želja brezuspešna in 10. septembra so vse dolenjske narodne straže ob burnem navdušenju praznovale svoj praznik po bratrimije pri baronu Švajgerju na Otočcu, o čemer je zopet pisal dopisnik »Slovenijec«: »Ob 9. zjutraj je okoli 160 stražnikov z muziko in slovensko zastavo v Otočico primarširalo. Tudi gostov se je nas nebroja množica obojiga spola skupaj zbrala.« Po maši je bilo skupno kosilo za kakih 400 oseb. »Per kosilo se je nektera zdravica pela, tudi narodova od gosp. Potočnika je bila ponovljena, živijo klicanje je v oblake donelo, katerega je jek bližnjih Gorjancev odgovarjal.« Potem se je razvila zabava, za katero je skrbelo strelišče in plesišče, kjer je bilo dopisniku posebej všeč, da je bilo tam mnogo »prijaznih gospa in zalih gospodičen in da so belo oblečene gospodične

s kmečkimi fanti plesale. Vsakomu pričujočemu pa se je veselje na čeli bralo in celo družbo je čisto slovanski duh zavladal.

Od julija do decembra je uradnik Fr. Polák pri novomeškem tiskarju Tandlerju izdal v nemškem jeziku pisani, a v narodnem in svobodoljubnem duhu urejvani »Sloveniens Blatt«, zaradi katerega je imel z oblastmi marsikatero nepriliko.

Po vzgledu dunajskega in graškega slovenskega akademskega društva »Slovenija« so se tudi v domovini začela organizirati »Slovenska društva«, na katerih ustanovitev je posebej pozival Matija Majer, ki je v enem izmed svojih člankov zapisal: »Nič ne boj se dragi prijatelj, da te bode kak frunkfurtiki Nemeč ali kak Nemškutar zaderžoval slovensko društvo osnovati, sedaj je njihova hudobna puntarija svetu znana, oni so kakor poparjeni in stvari v našej državi tako stoje, da se cesarstvo mora sezidati na slovanski vernosti in moči in po slovanskem pravilu: svoboda, enakost in bratinstvo vseh stanov in narodov.« Cesarstvo se seveda po tem pravilu ni sezidalo in je zato tudi propadlo.

V Novem mestu, kjer je kazina že tvorila »družabno zvezo«, seveda nemške, oziroma nemškutarke »boljše družbe«, je bilo v decembru 1848 ustanovljeno »Slovensko društvo« z namenom »izobrazbe slovenskega jezika in dviga narodne zavesti«. Svoje lokale

je imelo društvo »Pri kronik«, v današnji Fabijanovi gostilni. Predsedoval mu je odvetnik dr. Josip Rozina.

Ob volitvah za frankfurtski parlament je bila Dolenjska večinoma pasivna, oziroma je bila volilna udeležba malenkostna. Novomeški poslanec Lašan je bil izvoljen n. pr. s 7 glasovi, pri volitvah v provizorni deželni zbor pa sta mesti Metlika in Črnomelj izgubila pravico pošiljati svojega zastopnika v deželni zbor, proti čemu pa je Metlika, seveda brez uspeha, protestirala.

L. 1848. je tako precej razgibalo tudi našo Dolenjsko, vse mlado narodno klitje pa je kmalu zamorila slana po Francu Jožefu in ministru Bachu uvedenega absolutizma.

S koncem I. 1848. preneha »Sloveniens Blatt«, o katerem so hoteli nekateri vedeti, da bo naslednjega leta izhajal v slovenskem jeziku, njegov urednik Franc Polák pa je bil prestavljen. Narodne garde so bile razpuščene, novomeško »Slovensko društvo« pa se je razšlo. Narodna zavest meščanov v dobi Bachovega absolutizma naravno ni bila velika. Kazina je bila zopet edino družabno ognjišče Novomeščanov, bolj ali manj spa-kedrana nemščina pa občevalni jezik vseh, ki so hoteli veljati za boljše in izobražene ljudi. A pod to nemškutarško-birokratsko skorjo je na tihem še vedno tlela slovenska misel v glavah nekaterih, posebej pa v doraščajočih di-

jakih novomeške gimnazije, kjer so poučevali narodnjaki p. Ladislav Hrovat, p. Bernard Vovk in še nekateri drugi.

Ko je bil Franc Jožef I. l. 1859. na italijanskem bojišču poražen po francoski vojski Napoleona III., se je zrušil tudi Bachov absolutistični sistem. Oktobrska diploma je obljubljala avstrijskim narodom toliko zaželeno enakopravnost, a prihodnja leta so prinašala Slovanom v Avstriji sama razočaranja. Da bi se okrepila narodna in s tem tudi politična samozavest predvsem že skoraj odtujenega meščanstva in tržanov, so pričeli na Slovenskem po hrvatskem zgledu snovati narodna zabavna in izobraževalna društva, imenovana čitalnice. V Novem mestu so si je nekateri želeli že od zloma absolutizma sem, ustanovili pa so jo šele 1865, ko so ob proslavi 500letnice Novega mesta v dolenjsko metropolo došli člani »Južnega Sokola« iz Ljubljane in apostola narodne misli dr. Valentin Zarnik in Fran Erjavec iz Zagreba čez noč vsaj za nekaj časa vzkresali narodno navdušenje našega meščanstva. Značilno pa je, da so bili leta 1865. med ustanovitelji čitalnice že kak trije državni uradniki, posebej Martin Mohar in Ludvik Ravnihar, medtem ko je 1848 uradništvo po večini še odklanjalo vstop v »Slovensko društvo«. Istega leta je bila ustanovljena tudi čitalnica v Metliki, 1868 v Črnomlju, ostala dolenjska mesta pa so jo dobile kasneje. (Konec prih.)

Mednarodni trg celuloze

Zaradi slabe možnosti plasiranja na trg sulfidne celuloze v mesecih juniju, juliju in avgustu, so mnoge švedske tvornice bile prisiljene, da so znatno zmanjšale proizvodnjo, nekatere pa so morale tudi popolnoma ustaviti obratovanje. Da se je poslabšal trg za celulozo vseh vrst, se vidi tudi v padanju indeksnih števil proizvodnje celuloze in papirja. V letnih mesecih se je zelo omejila proizvodnja celuloze tudi v ameriških tvornicah. Vendar pa vse kaže, da je stanje zalog sedaj nekoliko bolj ugodno, kakor je bilo v istem času lani. Tudi na Japonskem so se zaloge celuloze, ki so bile začasno zelo velike, občutno zmanjšale. Novi poslovni zaključki pa se večinoma nanašajo le na konverzijo prejšnjih zaključkov. Vendar pa do izrazitega razveljavljanja prejšnjih zaključkov kljub zelo napetemu stanju ni prišlo.

Glede cen je nastalo za celulozo novo poslabšanje. Ameriški proizvajalci so znižali v zadnjem času ceno beljeni celulozi za pet dolarjev pri toni. Za že uvoženo celulozo pa to znižanje ne velja. Trg z lesno maso je bil v zadnjem času zelo aktiven. Cene so sicer nekoliko popustile, vendar pa ne v tem obsegu, kakor se je bilo bati.

Mučenje izvozne živine

Naš veterinarski delegat na Dunaju je poslal kmetijskemu ministru naslednje sporočilo.

»Čast mi je sporočiti veterinarskemu oddelku kmetijskega ministristva, da sem pri izkrcavanju naše goveje živine na Dunaju v St. Marxu ugotovil: da se naše govedo ne privede dobro v vagonih, da so vrvi mnogo preslabe in da se zato govedo odtrga od njih ter da pride zato živina na Dunaj po bita, ležeca z nogami v zrak, z zadrgnjeno vrvojo okoli glave ter da se zato zgodi, da se govedo zaduši ali pa je potrebno, da se živina takoj po prihodu na Dunaj zakolje. Seveda pomenj to za izvoznike velikansko škodo.«

Zopet lepo polje dela za zadruge, da nauče naše kmetovalce, kako se ravna z izvozno živino. Seveda, če jim posli s kosumi ne povzročajo preveč dela.

Dobave - licitacije

Direkcija drž. rudnika v Brezi sprejema do 12. oktobra ponudbe za dobavo ozalid-papirja, opeke, kavčukastih hišnih plaščev, portland-cementa, razčesane konoplje, tlačene lepenke, varnostnih patron, armiranih Peschel-cevi, borovih tramov; do 19. oktobra ponudbe za dobavo bakrene vrvi, elektrod, trofaznih bakrenih kablov; do 26. oktobra sprejema ponudbe za dobavo električnih aparatov za transformatorsko postajo, enega transformatorja, 2 komplet-nih tropolnih stolpnih izklopilcev itd.

Strojni oddelk Direkcije drž. žel. v Ljubljani sprejema do 15. oktobra ponudbe za dobavo oblek za izpiralce kotlov, usnjeh škornjev za izpiralce kotlov, gumijastih škornjev, ključev inastih škornjev in cokelj z lesenimi podplati ter laboratorijskih potrebnih in kemikalij.

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 19. oktobra ponudbe za dobavo pisarniškega orodja (potrebščin).

Intendantura Komande pomorskega arzenala v Tivatu sprejema do 20. oktobra ponudbe za dobavo krp, vreč za ogle, mastne krede; do 22. oktobra sprejema ponudbe za dobavo kablov, dinamo-žice, vodov iz elektrolitnega bakra, peska za čiščenje odlivk; do 24. oktobra pa ponudbe za dobavo ladijskega kabla, medenih ladijskih svetilk, žarnic, volt-ampmetra, bakra v blok, delta-metala, škripcev, medenih ključavnice za omarice, železnih pocinkanih zanj (rinčice); do 25. oktobra sprejema ponudbe za dobavo raznega jekla, medenih vijakov, pločevine, kositra ter aparata za prozvajanje plina iz gazolina.

Stab mornarice v Zemunu sprejema do 29. oktobra ponudbe za dobavo bronce v valjih, igel za šivalni stroj, žičnih mrež itd.

Direkcija drž. rudnika v Vrdniku sprejema do 3. novembra ponudbe za dobavo bele izolirne vrvice, raznih vijakov, ter čistega trošarin-skega bencina.

LICITACIJE

Pri upravi vojno-tehničnega zavoda v Kragujevcu bodo licitacije (pogodbe): dne 12. oktobra za dobavo viks-usnja; dne 13. oktobra za dobavo karbida, lima, sode, mila, naftalina itd.; dne 15. oktobra za dobavo kovin, ščetk za barvanje, kopre od španske trske ter centrifugalnega agregata; dne 17. oktobra za dobavo grobe svile ter jeklenih trakov za »šaržerje«; dne 18. oktobra za dobavo petroleja, nafte (oleo-nafte), gorilnega spirita, antimona, kositra; dne 19. oktobra za dobavo nikljeve soli, kartona za izdelovanje škatel; dne 20. oktobra za dobavo natrijevega mila v kalupih; in dne 21. oktobra za dobavo instalacijskega materiala.

Pri materialnem oddelku Štaba zrakoplovstva vojske v Zemunu bo dne 28. oktobra licitacija za nabavo 3 prenosnih bencinskih električnih grup z elektromotorjem za preizkuševanje aeroplanskih radio-postaj; dne 29. oktobra licitacija za dobavo železne pločevine; dne 12. novembra pa licitacija za dobavo jelenovega usnja.

Pri Štabu mornarice v Zemunu se vrši dne 29. oktobra licitacija za dobavo vijakov in matic za les iz jekla in medi.

Pri strojnem oddelku ravn. drž. železnic v Ljubljani se vrši dne 3. novembra licitacija za dobavo križnih glav; dne 4. novembra pa licitacija za dobavo sredstev za varjenje železa.

Pri Centralni direkciji drž. rudarskih podjetij v Sarajevu se vrši dne 4. novembra licitacija za dobavo kalcijevega karbida.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI interesentom na vpogled.)

Minimalni družbeni davek se mora spremeniti

Centrala industrijskih korporacij se je obrnila na fin. ministrstvo z utemeljeno vlogo, v kateri ponovno opozarja na potrebno spremembo veljavnih določb o minimalnem družbenem davku. V svoji vlogi navaja Centrala v bistvu tole:

Z novo ureditvijo minimalnega družbenega davka po odredbi točke 9. § 19 finančnega zakona za 1937/38 je dobil ta davek značaj davka na premoženje, ki ga naš davčni sistem ne pozna. Pri tem gre praksa davčnih oblasti še preko strogosti samega zakona ter vračunava v bruto-promet tudi skupni davek, prevozne stroške in celo trošarine. Na ta način se osnova za odmero minimalnega družbenega davka občutno poveča, in to povsem neupravičeno, ker družbe pobirajo navedene davščine za državo oziroma za samoupravna telesa, izvršujoč v tem pogledu samo funkcije brezplačnega finančnega organa oz. finansije države in samouprav.

Vračunavanje trošarin skupnega davka in prevoznih stroškov v osnovo za minimalni družbeni davek je tudi zategadelj neupravičeno, ker tvorijo te dajatve oz. ti izdatki pri izračunanju davčne osnove družbenega davka odbitne postavke ter se ne štejejo v davčno osnovo. Ker je minimalni družbeni davek zgolj nadomestek za nav. družbeni davek, odmerjen po dobičku, se morajo pri ugotavljanju

nju njegove osnove uporabljati ista načela, kakor pri odmeri družbenega davka na podlagi dobička.

Zakon govori le o blagovnem bruto-prometu. Kot blagovni bruto-promet se pa more razumeti le promet v vrednosti blaga, nikakor pa ne davščine, ki blago obremenjujejo. V veljavnih zakonskih predpisih ni najti opore za vračunavanje navedenih davščin in izdatkov v davčno osnovo.

Kar se tiče posebej vračunavanja trošarine v osnovo minimalnega družbenega davka, se s tem ustvarja neenakost med obremenitvijo družb, ki proizvajajo trošarinske predmete, in ostalih družb, ki takih predmetov ne proizvajajo. Da bi preprečil tako neenako obremenitev, je zakonodavec sam n. pr. v zakonu o davku na poslovni promet izrečno določil, da se trošarina ne vračuna v vrednost prometa, od katerega se mora plačati davek na poslovni promet. Enako se v smislu posebnega pojasnila finančnega ministristva tudi skupni davek ne vračuna v osnovo za odmero skupnega davka.

Centrala naproša zato finančno ministristvo, da odpravi zgoraj opisani nepravilni postopek pri odmeri minimalnega družbenega davka ter da pojasni podrejenim davčnim oblastvom, da državnih in samoupravnih trošarin ni všteti v osnovo minimalnega družbenega davka.

Fr. Zelenik:

Praktični nasveti

Radi trgovskega koledarja sem šel malo naokoli, pa sem pri tem marsikaj videl. Nekaj opišem.

Nabavni lističi

Neki trgovec z mešanim blagom je dal natisniti nabavne ali naročilne lističe s svojo firmo. Listič ima stolpce za količino, navedbo blaga, njegove kakovosti in cene. Na tak listič zapisuje gospodinja sproti, kaj ji je zmanjkalo in kaj mora naročiti in pošlje listič v trgovino. Tam sestavijo naročeno in pošljejo domov. Pri vsakem nakupu dobi naročnica nov listek. Večja odjemalka dobi kar blok z desetimi lističi. Gospodinje se prav rade poslužujejo teh lističev.

Vse enako

Kdor pazljivo motri delo v trgovinah, lahko opazi tu pa tam, da znane stranke in stranke, katere bolj imenitno izgledajo, prvenstveno in hitreje postrežejo, kot pa druge, katere puste čakati in se ne zmenijo zanje, t. j. ne vprašajo, kaj želijo itd. To razlikovanje čakajoča stranka hitro opazi in postane nejevoljna. To pa je najbolj zanesljiv pripomoček, da stranka izostane. Tako postopanje nikakor

ni pravilno. Enako prijazno in postrežljivo se mora postopati z vsako stranko, z vsemi, pa naj je bogata ali revna, preprosta ali imenitna. Navadno plača preprosta kupovalka takoj, medtem ko moraš imenitno čakati na plačilo. Veliko je milostivih, ki ne plačajo. Če kake stranke ni mogoče takoj postreči, se prijazno povpraša, česa želi, in se lepo prosi, naj za trenutek počaka, da ji bodo takoj postregli. Taka pozornost vpliva ugodno in razvedelo se bo, da so v tej trgovini prijazni in vljudni ljudje.

Iz dveh parov nogavic dobiš tri pare

Ne mislite si, da mi je to natevil kak čarodej ali da se mi je v glavi kaj nepravilno zavrtelo, ko morem kaj takega napisati. To sem slišal v neki modni trgovini, v kateri so kupovalki dopovedovali in dokazovali, da bo imela prav za prav tri pare nogavic, če bo kupila dva popolnoma enaka para. Ako se ena nogavica pokvari ali strga in ni časa za takojšnje popravilo, se vržeta obe nogavici v perilo. Ako se pa ima dva enaka para, se pokvarjena nogavica

namomestj z nogavico drugega para. Ko je več časa, se pokvarjena nogavica popravi. Kadar je druga nogavica pokvarjena, se namomestj z nogavico iz drugega para ali s popravljenjo. Če se nogavica tako pokvari, da je ni mogoče več popraviti, tedaj ni treba zavreči celega para. Iz preostalih nogavic se sestavi nov par. Zato pripravljajo naenkrat nakup dveh popolnoma enakih parov. Tako pojasnjevanje in svetovanje je imelo uspeh in mnogo kupovalk se je dalo prepričati. Stranka je vedno hvaležna za dober in pameten nasvet.

Seveda so v trgovini bolj strokovnjaško znali dopovedati, kakor sem jaz napisal, ki se ne spoznam na nogavice.

Zunanja trgovina

Narodna banka je izplačala dne 7. 10. v italijanskem kliringu nakaznice do št. 17.055 z dne 25. 6. 1938., v poljskem pa nakaznice do št. 1469 z dne 23. 8. 1938. V turškem in bolgarskem kliringu ni bilo nobenih izplačil.

Mešana nemško-jugoslovanska gosp. komisija zaseda v Beogradu, da reši vsa vprašanja, ki ovirajo izvajanje trgovinske pogodbe med Nemčijo in Jugoslavijo.

Generalni direktor Zivnostenske banke dr. Preiss je odpotoval v Berlin, da se z odločujočimi nemškimi gospodarstvenimi činitelji dogovori o raznih gospodarskih vprašanjih, ki so nastala zaradi odcepitve nemškega ozemlja od Češkoslovaške.

Carinska unija se bo sklenila po poročilih nekaterih listov med Nemčijo in Češkoslovaško.

Cene tekstilnih surovin na mednarodnem trgu so mnogo manjše ko prve dni oktobra 1937. Tako je padla cena volne od 35.50 na 26.60 šilinga za lino, bombaža od 8.55 na 8.25 centov, lanu od 52 na 50 in jute od 20.62 na 19.25 funta.

Nemški uvoz (skupno z Avstrijo) v Italijo se je v avgustu dvignil od 22.2 na 30.3% vsega italijanskega uvoza.

Na Bolgarskem so bila v zadnjih dveh letih odkrita velika ležišča železne rude. Ker uvaža Bolgarska na leto 30.000 do 40.000 ton železa, namerava bolgarska vlada postaviti lastno železarno. Najprej bi se postavile dve visoke peči s 30.000 ton kapacitete.

Doma in po svetu

Obletnice tragične smrti blagopokojnega kralja Aleksandra se je spominjala vsa Jugoslavija v pobožni pleteti ter z vidno bolečino, da ji je bil ugrabljen njen nepozabni voditelj. Ravno v sedanjih velikih dogodkih je njegova izguba za Jugoslavijo tem težja.

Knez namestnik Pavle je bil na predlog vojnega ministra povišan v čin divizijskega generala.

Ministrski svet je na predlog notranjega in pravosodnega ministra izdal uredbu z zakonsko močjo, da morajo občine povrniti vso škodo, ki je nastala, če je bilo komu iz političnih nagibov uničeno ali poškodovano njegovo premoženje in če ni mogoče izslediti krivca. Nova uredba je posledica političnih maščevanj na Hrvaškem.

Notranji minister je z ozirom na zboljšani zunanje-politični položaj dovolil javna zborovanja in sprevede.

Iz krogov beogradske združene opozicije se predlaga, da bi naj bil nosilec državne liste, če bi bile razpisane skupščinske volitve, g. Acá Stanojević. Malo verjetno pa je, da bi ta predlog prodrl, ker zahtevaljo v Zagrebu, da je nosilec liste edinole dr. Maček.

V Beograd je prišel dr. Ley, vodja nemške delovne fronte. Takoj po svojem prihodu je položil venec na grob neznanega junaka na Avali.

Za senatorja je bil znova imenovan bivši senator dr. Gustav Gregorin.

Znova opozarjamo na razstavo slovenske knjige v Trgovskem domu! Naj ne bo trgovca, ki si ne bi te razstave ogledal!

Dr. Dragoljub Jovanović je bil aretiran, ker ga je policija zasačila, ko je ravno pripravil neke nelegalne letake.

V trgovinskem ministristvu je začela zasedati komisija zaradi revizije sedaj veljavnega zakona o opojnih drogah.

Razpisana je licitacija za oddajo del modernizacije ceste Kranj-Naklo. Licitacija bo zopet v mini-

strstvu za javna dela in ne v Ljubljani, kakor se je zahtevalo v Sloveniji.

Nov bolniški paviljon s 60 posteljami dobi Golnik. Sezidala ga bo oblastna uprava bolniških fondov za državno prometno osebo.

Nove cene kruha so določene v Ljubljani takole: beli kruh 1 kg din 4.25, 94 dkg din 4.47 dkg din 2 in 23 dkg 1 din; polbeli kruh: 1 kg din 3.90, 1.02 kg din 4.51 dkg din 2 in 25.50 dkg 1 din; črni kruh: 1 kg din 3.70, 1.08 kg din 4, zemlje po 50 par, drobtine 9 din kg in peka strankam po velikosti hleba din 2 do 3.

V Sarajevu je bil odprt moderen internat, v katerem se bo vzgajalo 100 muslimanskih srednješolcev.

Dr. Beneš je ponudilo ameriško vseučilišče v Providenci stolico za mednarodna vprašanja. Ni še znano, če bo dr. Beneš ponudbo sprejel.

Elum je v posebnem članku apeliral na švedske socialne demokrate, da se potrudijo, da bo letos podeljena Noblova nagrada za mir dr. Benešu.

Za novega francoskega poslanika v Rimu bo imenovan Francois Poncet, ki velja kot eden najspodobnejših francoskih diplomatov.

Maršal Blücher in 43 sovjetskih generalov je bilo baže aretiranih. Vest je treba sprejeti z rezervno, ker je bil maršal Blücher po nekkih vesteh že neštetokrat aretiran in tudi ustreljen, a so se kasneje vse te vesti izkazale kot izmišljene.

Nemška vlada se ni odredila demobilizacije nemške vojske, temveč bo to storila šele takrat, ko bo češkoslovaško vprašanje popolnoma rešeno.

V prvih šestih mesecih tekočega proračuna so znašali angleški državni izdatki 472.5 milijona funtov proti 407.4 milijona v istem času lani. Drž. dohodki pa so znašali v istem času 306,2 (lani 308,9) milijona funtov. Deficit je torej narasel od 98,5 na 166,2 milijona funtov.

Na Dunaju aretirani Čehi so bili zopet izpuščeni. Namesto prejšnjih šestih čeških mestnih ljudskih šol pa sta bili letos otvorjeni samo dve. Eno šolsko poslopje češke šolske družbe »Komensky« pa so zavzeli nar. soc. napadalni oddelki, češ da potrebujejo poslopje za nemške begunce iz Češkoslovaške.

Število brezposelnih se je v avgustu v Angliji povečalo za 39.376 na 1.798.618. Število zaposlenih delavcev je bilo 11.308.000, za 22.000 manj ko v avgustu 1938. in za 326.000 manj ko v septembru 1937.

Ker je neka ženska ranila Hitlerja s šopkom cvetlic, je sedaj prepovedano metati šopke v avtomobil Hitlerja.

Nemški potniški avion na liniji Frankfurt-Milan s tremi možmi posadke in 10 potniki ni prišel na cilj ter se boje, da se je ponesrečil.

Močen vihar je divjal predsončnim nad južno Anglijo. Poškodoval je mnogo hiš, več oseb je bilo ubitih, ves promet v Rokavskem zalivu je bil ustavljen.

Trgovinski register

Vpisale so se izpremembe v pravih trgovsko-industrijske d. d. »Merkur« v Ljubljani. Delniška glavica znaša sedaj 750.000 din. Upravni odbor sestoji iz največ 7 in najmanj 5 članov.

Radio Ljubljana

Torek 11. oktobra. 11:00: Šolska ura; V čolnu po Savi v Beograd (g. Edo Kmecl) — 12:00: Plošče — 12:45: Poročila — 13:00: Napovedi — 13:20: Koncert slovanske glasbe (radijski orkester) — 14:00: Napovedi — 18:00: Komorni pihalni kvartet (gg. prof. Korošec Slavko — flavta, Laun Vaclav — klarinet, Moravec Feliks — rog in Turšič Ivan — fagot) — 18:40: Naši gradovi (Leo Peltauer) — 19:00: Napovedi, poročila — 19:30: Plovba po Donavi in njenih pritokih — 19:50: Zabavna kronika — 20:00: Orkestralni koncert (plošče) — 20:30: A. Linhart: Veseli dan ali Matiček se ženi, komedija v 5 dejanjih (člani rad. igr. družine) — 22:00: Napovedi, poročila — 22:15: Radijski orkester.

Sreda 12. oktobra. 12:00: Kmečki trio — 12:45: Poročila — 13:00: Napovedi — 13:20: Simfonične pesnitve (plošče) — 14:00: Napovedi — 18:00: Pomen počitniške zveze za mladino — 18:15: Plošče — 18:25: Mladinska ura: Oktobar in naravi — 18:40: O Delavski zbornici (Filip Uratnik) — 19:00: Napovedi, poročila — 19:30: Zgodovinski razvoj pouka gluhomih (g. Rudolf Dostal) — 19:50: Prirodopisni cikliček (prof. Fr. Pengov) — 20:00: Večer plesne glasbe: Bojan Adamič in njegove orkester — 20:45: Uvodna beseda k prenosu (Vilko Ukmar) — 21:00: Prenos opere iz Turina: Verdi: Moč usode — v I. odmoru: Napovedi, poročila.